

Czeglédi András

Kafka filozófiája

Jelen tananyag a Szegedi Tudományegyetemen
készült az Európai Unió támogatásával.

Projekt azonosító: EFOP-3.4.3-16-2016-00014

2.2. lecke: Buber négy élete.

Milyen minőségében ismerte Kafka Bubert?

A Buber-œuvre kézenfekvő felosztás (vö. pl. Komoróczy Géza):

- (1) A kelet-európai zsidóság folklorisztikus vallásosságának feldolgozása. *Haszid történetek* stb.
- (2) A még Rosenzweiggel közösen elkezdett, majd Rosenzweig halála után egyedül befejezett Biblia-fordítás és fordításkommentár.
- (3) A (dialogus)filozófiai-etikai munkásság. *Én és Te*.

Franz Rosenzweig

(1) kitüntetettsége Kafka perspektívájából. Az ún. négynapos zsidók (a baráti kör, állandó tekintettel Max Brodra; a nemzedéki konstelláció). De akkor miért nem alijázott soha Kafka?

Ukronikus exkurzus: és ha Kafka alijázott volna?

- Iris Bruce ukronikus (kissé borgesiánus) esszéje. Dora Diamant, „Hugo Immerwahr”; **Buber kulcsszerepe**.
- Az **ukronikus mozzanat nem csak kívülről**, a Kafka-olvasatokban jelen Kafkánál; Kafka maga is jeles ukronikus olvasó: „a másik Ábrahám”. *Félelem és reszketés*; Klopstock Róbert; Derrida.

„El tudnék képzelni magamnak egy másik Ábrahámot is, ez persze nem vinné pátriárkaságig, sőt, még ószerességig sem - egy olyan ósatyát, aki az áldozat-követelésre pincéri készségességgel válaszolna. De az áldozatot csak nem tudná bemutatni, hiszen nem távozzhatna otthonról: személye nélkülözhetetlen, szükség van rá a gazdaságban, mindig akad elrendezni való, nincs még kész a ház, és amíg a ház nincs kész, amíg nem nyújt támaszt neki, addig ő el nem mehet, ezt a Biblia is belátja, mondván: »Szerze magának házat«.”

Kafka Klopstock Róbertnek

Egy újabb Buber

Ukrónia vagy nem ukrónia: Kafka a saját zsidóságára szenvedélyesen rákérdezve találkozott a haszid legendák és a kelet-európai zsidó folklór kutatójaként elhíresült Buberrel.

Picit alaposabban szemügyre véve: a buberi életműnek van egy negyedik tartópillére is, amely a legszorosabban kötődik a már említett háromhoz, s csak heurisztikus célzattal érdemes megkülönböztetni. ***Közéleti szerepvállalás (4)***.

Buber nem elvont szobatudósként fejtette ki tevékenységét, nem tekintette öncélúnak a tudományos tevékenységét. Elkötelezett és büszke cionista volt, mindenekelőtt és -fölött szellemi-kulturális munkaként felfogva a cionizmust.

Kritikák (4)-gyel szemben

Alapvetően kétfélek:

- Noha Buber élesen szembehelyezkedett az arabellenességgel, államcentrikussággal, s egyáltalán a politikum Carl Schmitt-féle felfogásával (barát-ellenség), jócskán benne a *völkisch* diskurzusban.
- Tudományos és közéleti tevékenysége, ha úgy tetszik, egybeforrt, ha viszont kevésbé tetszik úgy, egy és ugyanaz (Rosenzweig, Scholem)

Kafka ellenérzései nem filológiaiak, tudományosak vagy politikaiak, de mintha közük volna Rosenzweigékhez.

Kérdések:

1. Milyen nagy területekre szokás felosztani Buber életművét?
2. Kafka mit ismert igazán Buber munkásságából?
3. Mit értünk ukrónián? Mutasson rá ukronisztikus mozzanatokra Kafkánál!